

9. Подорожня Т. С. Законодавчі дефініції: поняття, структура, функції : [монографія] / Подорожня Т. С. – Львів : ПАІС, 2009. – 196 с.
10. Дементьева Е. Е. Проблемы борьбы с экономической преступностью в зарубежных странах: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. юрид. наук / Дементьева Е. Е. – М., 1996. – 30 с.
11. День. - № 214. – 25 ноября 2009 г. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.ukrrudprom.ua/digest/45_kompaniy_v_Ukraine__gertvi_ekonomicheskikh_prestupleniy.html
12. Цимбалюк М. М. Онтологія правосвідомості: теорія та реальність : [монографія] / Цимбалюк М. М. – К. : Атіка, 2008. – 288 с.

**Сердюк Ігор Анатолійович, доцент
кафедри теорії та історії держави і
права Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент**

КЛАСИФІКАЦІЯ АКТИВ БЕЗПОСЕРЕДНЬОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ НОРМ ПРАВА

Тези цієї доповіді є спробою автора запропонувати низку нових науково обґрунтованих підходів до класифікації поняття «акт безпосередньої реалізації норм права», які відображають багатоманітність прояву однойменного явища правової дійсності в суспільному житті.

Задача поділу цієї загальнотеоретичної категорії буде розв'язуватися нами з урахуванням існуючих в сучасній юридичній науці підходів до класифікації правового акта (родове поняття по відношенню акта безпосередньої реалізації норм права – авт. І. Сердюк) та правової поведінки, з якою досліджуваний правовий феномен перебуває у діалектичному взаємозв'язку.

Так зокрема, О. Скакун за формою вираження (підстава для класифікації) розрізняє такі види правових актів:

- 1) письмовий (акт-документ);
- 2) усний (заяви, розпорядження, накази, вказівки);
- 3) конклюдентний (акт-дія) [2, с. 312].

Вважаємо, що наведений підхід до поділу поняття «правовий акт» є цілком прийнятним для класифікації актів безпосередньої реалізації норм права, адже волевиявлення право-дієздатних суб'єктів права зовні може бути об'єктивоване у вербальній (усній), конклюдентній або документальній формі.

Зважаючи на те, що за характером діяння суб'єктів права юридично значуща поведінка може бути активною (діяльність) або пасивною (бездіяльність), вважаємо обґрунтованою диференціацію актів безпосередньої реалізації норм права за способом зв'язку з правовою дійсністю на позитивні акти використання можливостей і виконання юридичних обов'язків активного типу та негативні акти дотримання заборон. Останні, на відміну від позитивних актів, характеризуються відсутністю прояву активності, тобто пасивністю (бездіяльністю).

Оскільки уповноважуючі, зобов'язуючі та забороняючі приписи правових норм можуть здійснюватися як в межах правової форми взаємодії суб'єктів права, так і поза нею, не позбавлена сенсу класифікація актів безпосередньої реалізації норм права на такі різновиди:

- 1) акти безпосередньої реалізації норм права, що здійснюються в межах правовідносин;
- 2) акти безпосередньої реалізації норм права, що здійснюються поза правовідносинами.

Як відомо, норми права можуть реалізовуватись право-дієздатними суб'єктами як індивідуально, так і у складі колективу. Тому небезпідставним буде поділ актів безпосередньої реалізації норм права на такі, що є волевиявленням однієї фізичної особи (індивідуальні акти) та ті, що являють собою волевиявлення окремої соціальної групи (колективні акти).

Не позбавлена сенсу диференціація актів безпосередньої реалізації норм права за сферою суспільного життя, в якій вони здійснюються. За цією підставою пропонується розрізняти такі їх види:

- 1) акти безпосередньої реалізації норм права в економічній сфері;
- 2) акти безпосередньої реалізації норм права в політичній сфері;
- 3) акти безпосередньої реалізації норм права в культурній сфері;
- 4) акти безпосередньої реалізації норм права в сімейній сфері;
- 5) акти безпосередньої реалізації норм права в екологічній сфері.

Соціальна сутність реалізації норм права, на чому слушно наголошує П. Рабінович, полягає у задоволенні учасниками суспільного життя своїх потреб соціально прийнятними (допустимими) способами, засобами, які змодельовані, «сконструйовані» державою [1, с. 129]. Такі потреби можуть бути як приватними, так і публічними (суспільними і державними). Зважаючи на це, можна запропонувати

диференціацію актів безпосередньої реалізацію норм права на такі різновиди:

- 1) ті правові акти, що мають на меті задоволення приватних потреб;
- 2) ті правові акти, що мають на меті задоволення публічних потреб.

За характером правових приписів норм права, що втілюються в правомірній поведінці суб'єктів права, пропонується розрізняти:

1) акт безпосередньої реалізації уповноважуючих норм права – це волевиявлення право-дієздатних суб'єктів права, зовні об'єктивоване у вербальній, конклюдентній або документальній формі, що полягає у здійсненні ними шляхом активних дій своїх можливостей і породжує юридичні наслідки;

2) акт безпосередньої реалізації зобов'язуючих норм права являє собою волевиявлення право-дієздатних суб'єктів права, зовні об'єктивоване у вербальній, конклюдентній або документальній формі, що полягає у здійсненні ними шляхом активних дій своїх юридичних обов'язків і породжує юридичні наслідки.

3) акт безпосередньої реалізації забороняючих норм права – волевиявлення право-дієздатних суб'єктів права, що полягає в їх пасивній поведінці і породжує юридичні наслідки.

Таким чином, про багатоманітність прояву акта безпосередньої реалізації норм права, як самостійного явища правової дійсності, свідчать такі підходи до класифікації однойменного поняття: 1) за зовнішньою формою вираження; 2) за способом зв'язку з правовою дійсністю; 3) залежно від того, в межах чи поза межами правовідносин він здійснюється; 4) за суб'єктами волевиявлення; 5) за сферою суспільного життя, в якій вони здійснюються; 6) залежно від того, які потреби мають на меті задовольнити правові акти; 7) за характером правових приписів норм права, що втілюються в правомірній поведінці суб'єктів права.

Список використаних джерел:

1. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави. Видання 5 – те, зі змінами. Навчальний посібник. – К.: Атіка. – 2001. – 176 с.
2. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: Підручник / Пер. з рос. – Харків: Консум, 2001. – 656 с.

**Старицька Ольга Олексіївна, доцент
кафедри теорії держави та права,
кандидат юридичних наук**

ІНСТИТУТ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Протягом останніх років проблема захисту прав споживачів набуває дедалі більшої актуальності не тільки в нашій країні, а й за її межами. Реформування відносин між суспільством і державою є невідворотним у процесі переходу до ринкової економіки, тому вимагає формування нових підходів до правового регулювання суспільних відносин, орієнтованих на всебічну охорону прав і законних інтересів в отриманні якісних та безпечних товарів (робіт, послуг), забезпеченні свободи їх вибору [8, с. 458 – 464].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною основою при написанні статті стали наукові розробки провідних фахівців права, які частково піднімали питання особливостей захисту прав споживачів у країнах Європи. Зокрема, до таких можна віднести: О.П. Письменну, А.Т. Ткаченко, Г. А. Осетинську, В.М.Коссака, А.Е. Шерстобитова, О.М. Ващука, В.В. Гушину, В.Д. Пахомова, Е.П. Приходько, О.Ю. Черняк та деяких інших авторів. Проте, недостатньо дослідженими залишаються питання історичних аспектів формування законодавчої бази європейських країн, що стала основою для становлення відповідного споживчого законодавства ЄС.

Саме тому **метою** запропонованої статті є загальнотеоретична характеристика досвіду європейських країн у сфері правового регулювання споживчих відносин, для досягнення якої передбачається вирішення таких **завдань**: аналіз змісту окремих нормативно-правових актів міжнародного рівня, призначених для регулювання споживчих відносин; виявлення на цій основі окремих етапів поступового формування нормативної бази, що стала підґрунтям для відповідних нормотворчих процесів національних правових систем.

Виклад основного матеріалу дослідження. Законодавство про захист прав споживачів пройшло певні історичні етапи залежно від рівня розвитку продуктивних сил. Паралельно з розвитком цих сил відбувалося формування споживчого законодавства, що захищало інтереси продавців (виробників робіт або послуг) і покупців (споживачів) цих товарів (робіт, послуг) [5, с. 261].

Першим кроком до впорядкування відносин між продавцем і споживачем у Європі був указ англійського короля Іоанна про покарання обважувальників на ринках. Згодом у Великій хартії вольностей 1215 р. було закріплено єдину міру для всієї продукції.